



**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vadim Cojocarul împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Centrul Național Anticorupție cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei din 29 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău

*(Dosarul nr. 3ra-1203/22
PIGD 2-18149827-01-3ra-17112022)*

Admisibilitatea recursului. Articolul 246 din Codul administrativ (în vigoare până la 1 septembrie 2023).

Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani – jud. G. Grozav
Curtea de Apel Chișinău – jud. G. Mîra, G. Dașchevici, E. Palanciuc

15 august 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în ședință de judecată publică recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Ion Malanciuc,

Diana Stănilă, *judecători*,

Alexandru Brașoveanu, *grefier*.

cu participarea:

Reprezentantului părâtei, Casei Naționale de Asigurări Sociale – *Alexandru Taran*.

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La data de 23 aprilie 2018, Vadim Cojocaru, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale (în continuare – CNAS), terț Centrul Național Anticorupție privind contestarea unui act administrativ.

2. În motivarea cererii de chemare în judecată, avocatul Eugeniu Musteață a arătat că Vadim Cojocaru a activat în cadrul Departamentului Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției și, începând cu data de 31 martie 2011, beneficiază de pensie pentru vechime în muncă.

3. Neavând întreruperi în activitatea profesională, prin Hotărârea Parlamentului nr. 83 din 18 aprilie 2013, Vadim Cojocaru a fost numit în funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție.

4. Prin Hotărârea Parlamentului nr. 53 din 23 martie 2018, a fost acceptată demisia lui Vadim Cojocaru din funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție.

5. Astfel, odată cu eliberarea din funcție, lui Vadim Cojocaru i-a fost eliberat certificatul nr. 13 din 23 martie 2018 privind vechimea în serviciu pentru stabilirea pensiei, din care rezultă că, spre deosebire de calculul efectuat la momentul pensionării, perioada serviciului militar în termen în Forțele Armate, desfășurat în intervalul 13 mai 1988 – 16 mai 1990, a fost calculată cu coeficientul 1,5, stabilindu-se o vechime pentru pensie de 2 ani și 3 zile.

6. Având în vedere că, din data pensionării și până la 23 martie 2018, acesta a activat în câmpul muncii, în temeiul prevederilor art. 61 din Legea nr. 1544-

XII din 23 iunie 1993, Vadim Cojocaru s-a adresat CNAS cu o cerere de recalculare a vechimii în muncă și a pensiei.

7. Prin Decizia nr. 37, comunicată prin răspunsul CNAS nr. 1480 din 3 aprilie 2018, a fost respinsă cererea privind recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu, motivându-se că legislația în vigoare nu prevede posibilitatea stabilirii repetate a pensiei după o eventuală reangajare în serviciul militar.

8. În acest context, reclamantul a susținut că CNAS a stabilit în mod eronat obiectul cererii din 26 martie 2018, întrucât solicitarea sa viza recalcularea pensiei și nu stabilirea acesteia în mod repetat.

9. De asemenea, acesta a arătat că, prin Decizia nr. 37, CNAS a interpretat în mod eronat și denaturat, în mod intenționat, prevederile art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, încercând să nege dreptul la recalcularea pensiei după eliberarea din serviciu.

10. Totodată, a subliniat că CNAS, în mod nejustificat, nu a luat în considerare perioada 18 aprilie 2013 – 23 martie 2018, precum și aplicarea coeficientului de 1,5 pentru perioada 13 mai 1988 – 16 mai 1990, ca elemente determinante pentru recalcularea vechimii în muncă și a pensiei.

11. Această împrejurare contravine prevederilor art. 61 alin. (1) și (2) din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, precum și pct. 4 lit. a) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, potrivit cărora media lunară utilizată pentru stabilirea pensiei se calculează pe baza ultimelor 12 luni calendaristice anterioare concedierii.

12. Vadim Cojocaru, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață, a solicitat, prin admiterea acțiunii, următoarele:

- constatarea ilegalității Deciziei CNAS nr. 37, reflectată în răspunsul nr. 1480 din 3 aprilie 2018;
- obligarea CNAS să recalculeze vechimea în serviciu aferentă pensiei stabilite pentru perioada 13 mai 1988 – 16 mai 1990, calificată drept perioadă de activitate cu avantaje, prin aplicarea coeficientului de 1,5 luni vechime în muncă pentru fiecare lună de serviciu;
- obligarea CNAS să recalculeze pensia pentru vechimea în serviciu, raportat la media lunară a ultimelor 12 luni calendaristice anterioare concedierii din 23 martie 2018;
- compensarea cheltuielilor de judecată.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

13. Prin hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Vadim Cojocaru.

S-a anulat decizia de refuz a CNAS nr. 37 din 03 aprilie 2018.

S-a obligat CNAS să recalculeze vechimea în serviciu pentru pensia stabilită lui Vadim Cojocaru pentru perioada 13 mai 1998 – 16 mai 1990, ca perioadă de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni de vechime în muncă pentru 1 lună de serviciu.

S-a obligat CNAS să recalculeze pensia pentru vechimea în serviciu lui Vadim Cojocaru, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 23 martie 2018.

S-a încasat de la CNAS în beneficiul lui Vadim Cojocaru cheltuielile pentru asistență juridică în sumă de 7 000 de lei.

14. Prin decizia din 21 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă CNAS și s-a menținut hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

15. Prin decizia din 22 mai 2019 a Curții Supreme de Justiție s-a casat integral decizia din 21 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și s-a restituit cauza spre rejudecare în instanța de apel (f.d. 128-134, vol.I).

16. Prin decizia din 3 iulie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a casat parțial hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani în partea obligării CNAS de a recalcula vechimea în serviciu pentru pensia stabilită lui Vadim Cojocaru pentru perioada 13 mai 1998 – 16 mai 1990, ca perioadă de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni de vechime în muncă pentru 1 lună de serviciu și, în această parte, s-a emis o decizie nouă prin care s-a obligat CNAS să recalculeze vechimea în serviciu pentru pensia stabilită lui Vadim Cojocaru pentru perioada 13 mai 1988 – 16 mai 1990, ca perioadă de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni de vechime în muncă pentru 1 lună de serviciu.

În rest, hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani s-a menținut (f.d. 150, 151-157, vol.I).

17. Prin decizia din 20 noiembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul depus de CNAS, s-a casat integral decizia din 03 iulie 2019 a Curții de Apel Chișinău și s-a restituit cauza Curții de Apel Chișinău (f.d.179-188, vol.I).

18. Prin decizia din 31 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a admis recursul depus de CNAS, s-a casat parțial hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani în partea obligării CNAS de a recalcula vechimea în serviciu pentru pensia stabilită lui Vadim Cojocaru pentru perioada 13 mai 1998 – 16 mai 1990, ca perioadă de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni de vechime în muncă pentru 1 lună de serviciu și, în această parte, s-a emis o decizie nouă, prin care s-a obligat CNAS să recalculeze vechimea în serviciu pentru pensia stabilită lui Vadim Cojocaru pentru perioada 13 mai 1988

– 16 mai 1990, ca perioadă de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni de vechime în muncă pentru 1 lună de serviciu.

În rest, hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani s-a menținut (f.d. 216-231, vol. I).

19. Prin decizia din 17 februarie 2021 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul CNAS, fiind casată integral decizia din 31 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și remisă cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată (f.d. 81-94, vol. II).

20. La 6 iunie 2022, Vadim Cojocaru, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a depus cerere de concretizare a pretențiilor, prin care a solicitat admiterea parțială a apelului CNAS, casarea hotărârii din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, în partea în care s-a obligat CNAS să-i recalculeze vechimea în serviciu pentru pensia stabilită pentru perioada 13 mai 1998 – 16 mai 1990, ca perioadă de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni de vechime în muncă pentru o lună de serviciu și de a-i efectua recalculul pensiei pentru vechimea în serviciu, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 23 martie 2018, cu emiterea unei noi decizii în această parte, privind obligarea CNAS să-i recalculeze pensia stabilită din data de 23 martie 2018, reieșind din vechimea în serviciu de 32 ani, 6 luni și 7 zile, din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedieri din 23 martie 2018. În rest, respingerea ca neîntemeiată a cererii de apel depuse de CNAS (f.d.175-177, vol. II).

21. În susținerea cererii de concretizare a pretențiilor, Vadim Cojocaru, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a relatat că, necesitatea concretizării pretențiilor în sensul micșorării acestora, a fost determinată de decizia din 17 februarie 2021 a Curții Supreme de Justiție, prin care au fost reliefate mai multe circumstanțe asupra cărora urmează să se expună Curtea de Apel Chișinău, în gestiunea căreia se află spre examinare cererea de apel înaintată de CNAS împotriva hotărârii din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, prin care s-a admis acțiunea în sensul formulat. Or, în motivarea deciziei, instanța supremă a menționat că urmează a fi elucidate aspectele legate de faptul care acte au fost prezentate organului de pensionare, ce constituie temei de a efectua recalculul pensiei, când au fost prezentate și temeiul de drept pe care se bazează acțiunea.

22. Astfel, Vadim Cojocaru, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a punctat că la organul de pensionare a fost prezentat certificatul privind vechimea în serviciu pentru stabilirea pensiei din 23 februarie 2018, eliberat ca urmare a Hotărârii Parlamentului nr.53 din 23 martie 2018 de acceptare a

demisiei sale, prin care a fost constatat că la data eliberării din serviciu, a înregistrat o vechime în serviciu de 32 ani 6 luni 7 zile.

23. Aceasta deoarece, conform certificatului privind vechimea în serviciu pentru stabilirea pensiei din 23 februarie 2018, perioada 13 mai 1988 – 16 mai 1990, urmează a fi calculată cu coeficientul 1:1.5, în temeiul pct.7 lit. a) al Hotărârii Guvernului nr. 78/1994, art. 18 lit. c) al Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII/1993 și pct.2 lit. g), Anexa nr. 1, cap II al Hotărârii Sovietului de Miniștri nr.1290 din 15 decembrie 1990. Or, potrivit pct.2 lit. g), Anexa nr.1, cap II al Hotărârii Sovietului de Miniștri nr.1290 din 15 decembrie 1990, de la 1 ianuarie 1988, pentru anumite localități, inclusiv regiunea Arhanghelsk, serviciul militar se calculează cu avantaje cu coeficientul 1:1.5. Iar, conform art.18 lit. c) al Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei în conformitate cu art. 13 lit. a), militarilor care satisfac serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, al cărui mod este stabilit de Guvern, se ia în calcul timpul de îndeplinire a serviciului în condiții deosebite - în condițiile avantajoase respective inclusiv în condițiile stabilite de legislație până la intrarea în vigoare a prezentei legi.

24. Subsecvent, Vadim Cojocaru, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a menționat că certificatul din 23 februarie 2018, a fost emis de către Centrul Național Anticorupție, care este o autoritate publică, iar efectele acestui act sunt obligatorii, inclusiv pentru alte autorități publice. Or, în contextul în care certificatul din 23 februarie 2018 nu a fost contestat de nimeni, acesta produce efecte juridice și urmează a fi aplicat în modul corespunzător.

25. De altfel, deși CNAS este cu drept de control asupra calculului vechimii în muncă, aceasta nu are competența de a stabili, respectiv de a recalcula vechimea în muncă, dar este obligată să aplice efectele certificatului Centrului Național Anticorupție din 23 februarie 2018, prin care s-a stabilit vechimea în muncă, întrucât acesta este un act administrativ, realizat de o autoritate publică în regim de putere publică, cu forță juridică obligatorie în raporturile lor cu persoane fizice sau juridice. Or, CNAS nu poate să facă excepție de la certificatul Centrului Național Anticorupție din 23 februarie 2018, iar în cazul în care nu este de acord cu acesta, nu are altă cale decât să-l conteste în instanța de judecată.

26. Complimentar, Vadim Cojocaru, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a indicat că livretul militar, eliberat de unitatea militară din regiunea Arhanghelsk la 20 noiembrie 1989, atestă faptul că, a satisfăcut serviciul militar în perioada 13 mai 1988 – 16 mai 1990, de altfel, perioadă confirmată și de către Centrul Militar al mun. Chișinău al Ministerului Apărării al Republicii Moldova, prin adeverința nr. 11 din 10 februarie 2022, conform căreia a îndeplinit serviciul militar în termen în Forțele Armate ale URSS din data de 13 mai 1988 până la 18 mai 1990.

27. De asemenea, a menționat că, perioada de activitate în cadrul Primăriei mun. Chișinău, în calitate de consilier, a fost calculată la coeficientul de 0.5, în temeiul pct.8 lit. k) al Hotărârii Guvernului nr.78/94, care prevede că, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor, afacerilor interne corpului de ofițeri și subofițeri ai Poliției de Frontieră colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, se acordă următoarele înlesniri: doi ani de vechime în muncă în autoritățile publice, în activitatea financiară, economică, de contabilitate și juridică pentru un an de serviciu, dar nu mai mult de 10 ani de serviciu - colaboratorilor Centrului Național Anticorupție.

28. În continuare, făcând referire la dispozițiile art. 51 și 61 alin.(1) al Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII/1993, Vadim Cojocaru, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a subliniat formularea a doua ipoteze, și anume: recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare; dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

29. Respectiv, în opinia sa, CNAS interpretează eronat prevederile art.61 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993, prin invocarea faptului că, recalcularea pensiei se face doar în baza actelor existente de până la stabilirea pensiei, ori această normă nu degajează o astfel de ipoteză, dar dimpotrivă indică că, recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele

de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

30. Astfel, având în vedere faptul că certificatul privind vechimea în serviciu pentru stabilirea pensiei a fost eliberat la 23 februarie 2018 și prezentat organului de pensionare la data de 26 martie 2018, în temeiul art.2 alin.(1), art.51 alin.(1) și (2) și art.61 alin.(1) ale Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993, recalculul pensiei urmează a fi efectuat de la 23 martie 2018, data eliberării de la serviciu. Or, conform art. 44 alin.(2) al Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993, pensia pentru persoanele menționate se calculează din salariul funcției, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechime în serviciu primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente primite în ultimul an de serviciu, cu excepția plăților compensatorii și a indemnizației bănești unice în mărimea sumei mijloacelor bănești de întreținere pe un an.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

31. Prin decizia din 29 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a casat integral hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani și s-a emis o nouă decizie prin care s-a admis acțiunea înaintată de către Vadim Cojocaru împotriva CNAS, terț Centrul Național Anticorupție cu privire la obligarea emiterii actului individual favorabil și restituirea cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice.

S-a anulat decizia de refuz a CNAS nr.37 din 3 aprilie 2018.

S-a obligat CNAS să-i recalculeze lui Vadim Cojocaru pensia pentru vechime în serviciu din 23 martie 2018, ținând cont de vechimea de serviciu de 32 ani 6 luni și 7 zile din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 23 martie 2018.

S-a încasat de la CNAS în beneficiul lui Vadim Cojocaru cheltuielile pentru asistență juridică în suma de 7000 de lei. (f.d.183-206, vol.III).

32. Pentru a decide astfel, Curtea de Apel Chișinău, raportând dispozițiile Legii contenciosului administrativ nr.793 din 10 februarie 2000 (în vigoare la momentul depunerii acțiunii), Codului administrativ, art.18 lit. c), art.61 alin.(1) ale Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993 la

circumstanțele cauzei, a conchis asupra netemeinicieii refuzului CNAS în recalcularea pensiei lui Vadim Cojocaru, care la momentul adresării era deja beneficiar de pensie pentru vechime în muncă stabilită conform Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544 din 23 iunie 1993. Or, Vadim Cojocaru a solicitat recalcularea pensiei în temeiul art.61 al Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544 din 23 iunie 1993, anexând certificatul nr. 13 din 23 martie 2018 privind vechimea în serviciu, ce constituie 32 ani 6 luni 7 zile.

33. Totodată, Vadim Cojocaru, activând în cadrul Departamentului Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției, este beneficiar de pensie pentru vechime în muncă din 31 martie 2011. La momentul stabilirii vechimii în serviciu pentru stabilirea pensiei din 5 aprilie 2011, deși s-a inclus perioada serviciului militar în termen în Forțele Armate – 13 mai 1988 până la 16 mai 1990, această perioadă incorect a fost calculată cu coeficientul 1, urmând a fi calculată de către angajator cu coeficientul 1,5, calculându-se vechimea pentru pensie de 3 ani și 4 zile, spre deosebire de calculul reținut la stabilirea pensiei cu o vechime de 2 ani și 4 zile, ținând cont de pct.7 lit.a) al Hotărârii Guvernului nr.78/1994, art. 18 lit.c) al Legii nr. 1544-XII/1993 și pct.2 lit.g), Anexa nr. 1, cap II al Hotărârii Sovietului de Miniștri nr.1290 din 15 decembrie 1990. Or, conform pct.2 lit.g), Anexa nr.1, cap II al Hotărârii Sovietului de Miniștri nr.1290 din 15 decembrie 1990, de la 1 ianuarie 1988, pentru anumite localități, inclusiv regiunea Arhanghelsk, serviciul militar se calculează cu avantaje cu coeficientul 1:1.5.

34. Subsecvent, invocând prevederile art. 30 alin. (4) din Legea cu privire la sistemul penitenciar nr. 1036-XIII din 17 decembrie 1996 (abrogată din 16 mai 2018), art. 2 alin. (2) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, instanța de apel a notat că odată cu eliberarea din funcție, lui Vadim Cojocaru i-a fost prezentat certificatul privind vechimea în serviciu pentru stabilirea pensiei nr. 13 din 23 martie 2018, din care rezultă că spre deosebire de calculul reținut la pensionare, perioada serviciului militar în termen în Forțele Armate ale Republicii Moldova din 13 mai 1988 – 16 mai 1990 este calculată cu coeficientul 1,5, calculându-se vechimea pentru pensie de 3 ani și 4 zile, în comparație cu calculul reținut la stabilirea pensiei cu o vechime de 2 ani și 4 zile. Or, faptul aflării lui Vadim Cojocaru în serviciul militar în perioada 13 mai 1988 – 16 mai 1990, se confirmă prin livretul militar anexat la dosar seria LM nr.253575 (f.d.24-25 vol.II).

35. În context, instanța de apel a enunțat că conform livretului militar, eliberat de unitatea militară din regiunea Arhanghelsk la 20 noiembrie 1989, Vadim Cojocaru a îndeplinit serviciul militar în perioada 13 mai 1988 – 16 mai 1990. Această perioadă se confirmă și prin adeverința Centrului Militar al mun. Chișinău al Ministerului Apărării al Republicii Moldova nr. 11 din 10 februarie 2022, din care rezultă că Vadim Cojocaru a îndeplinit serviciul militar în termen în Forțele Armate ale URSS din 13 mai 1988 până la 18 mai 1990.

36. În consecință, instanța a considerat nefondată susținerea CNAS privind corectitudinea calculului inițial al pensiei. Totodată, a reținut că Departamentul Instituțiilor Penitenciare a omis includerea perioadei serviciului militar 13 mai 1988 – 16 mai 1990 cu coeficientul avantajos de 1:1.5, așa cum a stabilit ulterior Centrul Național Anticorupție prin certificatul din 2018.

37. Astfel, erorile de calcul ale organului inițial de stabilire a pensiei, corectate prin certificatul Centrului Național Anticorupție nr. 13 din 28 martie 2018, au condus la plata unei pensii sub nivelul legal. Prin urmare, CNAS era obligată să-i recalculeze pensia lui Vadim Cojocaru, aplicând corect coeficientul pentru serviciul militar și perioada activității la Primărie, conform Hotărâri Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și sistemului penitenciar , și să-i achite integral diferența de pensie, fără limită de timp, potrivit art. 54 din Legea nr. 1544/1993.

38. În temeiul art. 51 și 61 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, Curtea de Apel Chișinău a statuat că certificatul Centrului Național Anticorupție din 23 februarie 2018, necontestat și emis de o autoritate publică, este obligatoriu pentru CNAS. Prin urmare, argumentul CNAS privind limitarea recalculării la actele preexistente stabilirii pensiei este nefondat, deoarece art. 61 alin. (1) permite recalcularea la prezentarea ulterioară a actelor ce justifică majorarea pensiei, inclusiv în cazul reangajării, situație în care se încadrează cererea reclamantului.

39. Complementar, instanța de apel a conchis că prevederile art. 61 alin. (2) al Legii nr. 1544-XII/1993 nu sunt aplicabile speței, deoarece această normă reglementează situația de recalculare a pensiilor categoriei respective de pensionari ca urmare a continuării activității peste limita de vârstă, situație juridică ce nu se regăsește în speță. Or, reclamantul/intimat a solicitat recalcularea pensiei, prezentând acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei.

40. Subsecvent, respingând argumentul apelantei privind lipsa temeiului legal pentru recalcularea anticipată a pensiei reclamantului, prin prisma dispozițiilor art.18 alin. (4) și (5) din Legea cu privire la sistemul penitenciar nr. 1036-XIII din 17 decembrie 1996 (abrogată din 16 mai 2018), art. 23 alin. (1) lit. c), art. 421 alin. (1) din Legea cu privire la Centrul Național Anticorupție nr. 1104-XV din 6 iunie 2002, instanța ierarhic inferioară a subliniat că absența unei interdicții exprese nu justifică refuzul, conform art. 5 alin. (2) din Codul de procedură civilă și jurisprudenței CEDO. De asemenea, Curtea de Apel Chișinău a clarificat că cererea reclamantului este de recalculare, nu de stabilire repetată, iar neacordarea pensiei corecte ar viola dreptul de proprietate, dreptul la o pensie mai bună, în sensul art. 47 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova și standardele CEDO.

41. În consecință, instanța de apel a conchis că, reangajarea intimatului în cadrul Centrului Național Anticorupție, după stabilirea pensiei acestuia pentru vechime în muncă în anul 2011, respectiv modificarea drepturilor salariale ale acestuia pe perioada beneficierii de pensie și realizării activității de muncă, examinată în cumul cu faptul că la data depunerii cererii, 26 martie 2018, acesta a acumulat vechimea în muncă de 32 ani 06 luni 07 zile, îi permite recalcularea pensiei.

42. Sau altfel spus, reclamantul a prezentat CNAS documente justificative care atestă o vechime în serviciu de 32 ani 6 luni și 7 zile, precum și veniturile salariale realizate în ultimele 12 luni anterioare concedierii sale din 23 martie 2018, temeiuri suficiente pentru recalcularea pensiei în conformitate cu prevederile Legii nr. 1544/1993. Astfel, contrar susținerilor apelantei, nu este vorba despre o stabilire repetată a pensiei, ci despre un recalcul legal, reieșind din veniturile efective realizate anterior eliberării din funcție, în conformitate cu pct. 4 lit. a) din Hotărârea Guvernului nr. 78/94. Refuzul autorității de a efectua recalcularea, deși nu a contestat actul emis de angajator privind vechimea în muncă, este nejustificat și contravine atât normelor legale, cât și dreptului constituțional al reclamantului la protecția proprietății.

43. Prin urmare, Curtea de Apel Chișinău a catalogat ca întemeiată și a admis acțiunea, anulând decizia CNAS nr. 37 din 03 aprilie 2018 și obligând CNAS să recalculeze pensia reclamantului, începând cu data de 23 martie 2018, ținând cont de vechimea menționată și de media veniturilor salariale aferente ultimelor 12 luni anterioare concedierii.

44. Totodată, instanța de apel a admis cererea privind compensarea cheltuielilor de judecată în sumă de 7000 de lei, întrucât acestea sunt dovedite, reale, necesare și rezonabile, conform art. 96 alin. (1) și (11) din Codul de procedură civilă.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

45. La 30 iunie 2022, CNAS a depus recurs, iar la 27 septembrie 2022, a prezentat motivarea recursului împotriva deciziei din 29 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi decizii privind respingerea integrală a cererii de chemare în judecată depusă de Vadim Cojocaru (f.d.209-210, vol.II; f.d.1-6, vol.III).

ARGUMENTELE RECURSULUI

46. În susținerea cererii de recurs CNAS a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel din 29 iunie 2022, care în opinia sa este neîntemeiată și contrară prevederilor legale în vigoare. Principalele critici aduse de CNAS vizează atât aspecte procedurale, cât și de fond.

47. În primul rând, CNAS a invocat o gravă încălcare procedurală, întrucât instanța de apel a admis o pretenție nouă formulată de Vadim Cojocaru direct în faza apelului, respectiv recalcularea pensiei în funcție de o vechime totală de 32 de ani 6 luni și 7 zile. Această solicitare nu a fost inclusă în cererea de chemare în judecată și, potrivit art. 60 alin. (2¹) din Codul de procedură civilă, modificarea pretențiilor este permisă doar în faza de pregătire a cauzei în primă instanță, nu în apel. Astfel, instanța de apel a admis în mod nelegal o cerere inadmisibilă.

48. În al doilea rând, CNAS contestă temeinicia deciziei de recalculare a pensiei, accentuând lipsa unui temei legal expres. În opinia sa, Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, care reglementează pensiile militarilor și ale altor categorii din instituțiile de forță, nu permite recalcularea pensiei în cazul în care beneficiarul se reangajează și acumulează vechime suplimentară. CNAS consideră că o astfel de solicitare nu reprezintă un simplu „recalcul”, ci o cerere mascată de stabilire a unei noi pensii, ceea ce contravine principiului unic al pensiei reglementat de lege.

49. De asemenea, CNAS a notat că niciuna dintre cele trei situații prevăzute la art. 61 din Legea nr. 1544/1993, care permit recalcularea pensiei deja stabilite, nu este aplicabilă în cazul de față. Recalcularea este permisă doar pe baza documentelor existente în momentul pensionării, în urma prezentării unor acte suplimentare (cu aplicabilitate limitată în timp), sau pentru cadrele cărora li s-a prelungit termenul de serviciu peste limita de vârstă — condiții care nu sunt îndeplinite de reclamant.

50. În ceea ce privește solicitarea reclamantului de a considera perioada serviciului militar 13 mai 1988–16 mai 1990 ca fiind una efectuată „cu

avantaje” (1,5 luni pentru fiecare lună), CNAS a subliniat că legislația în vigoare nu prevede acest lucru pentru persoanele care și-au satisfăcut serviciul militar obligatoriu în Forțele Armate. Această perioadă poate fi inclusă în calculul pensiei cu un coeficient de 1:1, nu 1:1,5, iar instanța de apel nu a identificat niciun temei legal care să justifice aplicarea unui avantaj superior. De altfel, serviciul militar a fost efectuat în cadrul Forțelor Armate, fără ca reclamantul să ocupe o funcție care ar da dreptul la un astfel de beneficiu.

51. În final, CNAS a criticat și modul arbitrar de apreciere a probelor de către instanța de apel, precum și lipsa unei motivări clare și detaliate a deciziei, cerințe esențiale pentru respectarea dreptului la un proces echitabil, conform art. 6 §1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Instanța a omis să analizeze complet și riguros faptele și probele cauzei, ceea ce a condus la o aplicare greșită a normei juridice.

POZIȚIA INTIMATULUI

52. Prin referința depusă la 23 ianuarie 2023, Vadim Cojocaru, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a solicitat declararea inadmisibilă sau respingerea ca neîntemeiată a recursului CNAS.

53. La 24 ianuarie 2023, Centrul Național Anticorupție a depus referință asupra recursului CNAS, solicitând declararea inadmisibilă a acestuia.

54. Prin încheierea din 30 octombrie 2024 a Curții Supreme de Justiție, în conformitate cu art.247 din Codul administrativ, părțile au fost convocate în ședință de judecată publică.

POZIȚIA PĂRȚILOR ÎN ȘEDINȚA DE JUDECATĂ

55. Astfel, în cadrul ședinței de judecată, reprezentantul CNAS a susținut cererea de recurs, optând pentru admiterea acesteia și anularea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi decizii de respingere a cererii de chemare în judecată depusă de Vadim Cojocaru. Or, actul normativ la care face trimitere reclamantul în susținerea pretenției privind calcularea perioadei serviciului militar 13 mai 1988–16 mai 1990 ca fiind una efectuată „cu avantaje” este abrogat și nu este recunoscut în legislația Republicii Moldova. Mai mult, asupra acestui aspect s-a expus și Curtea Constituțională, dar există deja și practică judiciară. De asemenea, circumstanțele în care se află Vadim Cojocaru nu se încadrează în prevederile art. 61 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993. Astfel, perioada nominalizată, dar și pensia intimatului corect a fost calculată în anul 2011 când acesta a ieșit la pensie.

56. Intimatul Vadim Cojocaru, reprezentantul acestuia, avocatul Eugeniu Musteață, dar și persoana terță Centrul Național Anticorupție fiind citați legal, la ședința de judecată nu s-au prezentat.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

57. Art. 244 alin. (1) din Codul administrativ:

„Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

58. Art. 245 din Codul administrativ (*în vigoare la data depunerii recursului*):

„Recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.”

59. Art. 246 din Codul administrativ (*în vigoare la data depunerii recursului*):

„Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere.

60. Recursul se declară inadmisibil în special când:

- a) decizia instanței de apel nu poate fi contestată cu recurs;
- b) recursul este depus în mod repetat;
- c) recursul este depus de o persoană neîmputernicită;
- d) recursul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art.245 alin.(1);
- e) motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art.245 alin.(2);
- f) cererea de recurs nu corespunde cerințelor stabilite la art.244 alin.(2), art.233 alin.(1) și (2) și art.234 alin.(2) și recurentul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de Curtea Supremă de Justiție.”

61. Art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție):

„Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.”

ASPECTE DE PROCEDURĂ

62. Referitor la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată reține că Casa Națională de Asigurări Sociale s-a conformat dispozițiilor art.245 din Codul administrativ, depunând recursul la data de 30 iunie 2022 și

motivarea acestuia la data de 27 septembrie 2022. Întrucât decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 29 iunie 2022, copia dispozitivului acesteia a fost transmisă participanților la proces prin e-mail la 12 mai 2023, iar decizia motivată la 9 august 2023, aspecte confirmate prin extrasele din corespondența electronică anexate la dosar (f.d. 111, 116).

MOTIVAREA INSTANȚEI

63. Având în vedere specificul cauzei și faptul că aceasta a fost retrimisă spre rejudecare, în repetate rânduri, la Curtea de Apel, instanța de recurs a apreciat necesar să citeze părțile în ședința de judecată, în vederea clarificării circumstanțelor invocate în recurs.

64. Așadar, în cadrul ședinței de judecată, reprezentantul recurentului a precizat două aspecte esențiale, după cum urmează:

- I. actul normativ la care face trimitere reclamantul, pentru a susține calcularea perioadei serviciului militar 13 mai 1988–16 mai 1990 ca fiind una efectuată „în condiții avantajoase”, a fost abrogat și nu mai produce efecte juridice în Republica Moldova; și
- II. există practică a Curții Supreme de Justiție — cauza Frija Nadejda vs. CNAS (dosar nr. [3ra-676/23](#)) — în care s-a reținut că reclamantii nu pot invoca o speranță legitimă atunci când își întemeiază, în mod conștient, pretențiile pe un act abrogat și desuet.

65. Analizând cumulul argumentelor expuse de reprezentantul CNAS în ședința de judecată, în coroborare cu cele invocate de Vadim Cojocaru, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață, în referința depusă la 23 ianuarie 2023, instanța de recurs constată că acestea nu sunt de natură să afecteze admisibilitatea recursului.

Cu privire la argumentul (I):

66. Argumentul recurenteii privind pretinsa abrogare a actului normativ este irelevant. Instanța de recurs reține că CNAS nu a demonstrat că Hotărârea Sovietului de Miniștri nr. 1290 din 15 decembrie 1990 nu era aplicabilă pe teritoriul Republicii Moldova la momentul adresării acestuia cu cerere de pensionare. Simpla invocare a abrogării sau a „nerecunoașterii” actului nu înlocuiește obligația procesuală de a indica temeiul juridic concret, actul de abrogare, data intrării în vigoare, domeniul și întinderea efectelor sale. Mai mult, în ședința de judecată CNAS nu a probat că Hotărârea Sovietului de Miniștri nr. 1290 din 15 decembrie 1990, reținută de către Curtea de Apel Chișinău în decizie, ar fi fost abrogată ori că nu era în vigoare la data depunerii

cererii de calculare a pensiei de către reclamant, și nu a prezentat nicio informație din care să rezulte că aceasta nu mai produce efecte juridice.

67. Totodată, instanța de recurs observă că, ulterior adoptării Hotărârii Sovietului de Miniștri nr. 1290 din 15 decembrie 1990, au fost adoptate mai multe acte normative care reglementează domeniul asigurării cu pensii, precum Legea nr. 437-XII din 27 decembrie 1990 privind asigurarea cu pensii de stat în R.S.S. Moldova și Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii. Cu toate acestea, Hotărârea Sovietului de Miniștri nr. 1290 din 15 decembrie 1990 nu figurează în listele actelor normative abrogate, neexistând o dispoziție expresă de abrogare a acesteia, deși alte acte de același tip au fost abrogate în mod explicit, cum ar fi Hotărârea Sovietului Suprem al Republicii Moldova nr. 438-XII din 27 decembrie 1990 privind modul de punere în aplicare a Legii cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova.

68. Prin urmare, în absența unor probe certe că actul nu era aplicabil în perioada relevantă sau că Republica Moldova nu era parte la acesta, susținerea CNAS nu poate fi acceptată.

Cu privire la argumentul (II):

69. Completul de judecată reține că trimiterea la cauza Frija Nadejda vs. CNAS nu constituie „practică” obligatorie și nu poate fi reținută ca precedent în prezenta cauză. În ordinea juridică națională, hotărârile pronunțate în cauze individuale nu au caracter obligatoriu *erga omnes*, având rol preponderent orientativ și fiind relevante numai în măsura identității situațiilor de fapt și de drept. Or, în cauza Frija a fost analizat un cadru normativ dintr-o altă perioadă (anii 1960), cu premise juridice distincte de cele din speță; diferențele temporale și materiale fac ca raționamentul privind „speranța legitimă” să nu fie transferabil.

70. Or, în prezenta cauză, reclamantul își întemeiază pretențiile pe norme aplicabile perioadei efective a serviciului (1988–1990), iar CNAS nu a dovedit că actul normativ relevant și-ar fi încetat efectele sau ar fi fost inaplicabil pe teritoriul Republicii Moldova. Prin urmare, invocarea cauzei Frija este nepertinentă și nu poate influența admisibilitatea recursului.

71. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului autorității publice recurente la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei, în modul în care este garantat de art. 6 §1 al Convenției.

72. Astfel, Completul de judecată subliniază că din analiza dispozițiilor legale citate mai sus rezultă că admisibilitatea sau inadmisibilitatea recursului nu se limitează exclusiv la temeiurile enumerate; aceasta presupune, în

condițiile Codului administrativ, exercitarea efectivă a unui control de legalitate, real și substanțial, întemeiat pe motive concludente și serioase.

73. Instanța de recurs reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al cazurilor de inadmisibilitate și conferă instanței de recurs prerogativa de a filtra cererile care nu conțin o motivare suficient de serioasă și care, în consecință, nu sunt apte să conducă, în mod previzibil, la casarea hotărârii atacate.

74. În această ordine de idei, completul de judecată constată că Codul administrativ consacră nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, ci și exigența seriozității criticilor formulate, din perspectiva invocării unor încălcări veritabile și esențiale de drept material sau procesual, capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate ori, după caz, hotărârile curții de apel pronunțate ca primă instanță, inclusiv prin valorificarea prerogativei instanței de recurs de a identifica *ex officio* erorile de drept.

75. Completul de judecată indică că, pentru a depăși testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să cuprindă o motivare convingătoare și temeinic întemeiată în condițiile expuse anterior.

76. Această concluzie se sprijină și pe particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ, în special pe sintagma „motivarea recursului” din art. 245 alin. (2) (în redacția în vigoare la data depunerii recursului). În consecință, motivarea cererii de recurs vizează exigențele formale și substanțiale pe care aceasta trebuie să le îndeplinească pentru a trece filtrul de admisibilitate.

77. De asemenea, Completul Curții Supreme de Justiție subliniază că admisibilitatea recursului se apreciază și prin prisma rolului și funcției sale legale, care constau, în special, în asigurarea aplicării și interpretării uniforme a legii în cauzele de contencios administrativ.

78. În consecință, pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea șanse reale de succes, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să reflecte aceste exigențe legale fundamentale.

79. Completul Curții Supreme de Justiție constată că recursul formulat de Casa Națională de Asigurări Sociale reia, în esență, aceleași critici de fapt și de drept prezentate în apel; aceste critici au fost deja analizate pe larg și evaluate corespunzător de Curtea de Apel Chișinău.

80. Totodată, Casa Națională de Asigurări Sociale nu a indicat un temei plauzibil care să justifice admisibilitatea recursului, întrucât nu sunt prezentate argumente suficiente și pertinente capabile să răstoarne situația juridică stabilită anterior.

81. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct.230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct.85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct.45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p.141, §39).

82. La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, §31, Seria A, nr.212-A).

83. În circumstanțele menționate, Completul de judecată ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

84. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 230 și 246 (*în vigoare la data depunerii recursului*) din Codul administrativ

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă